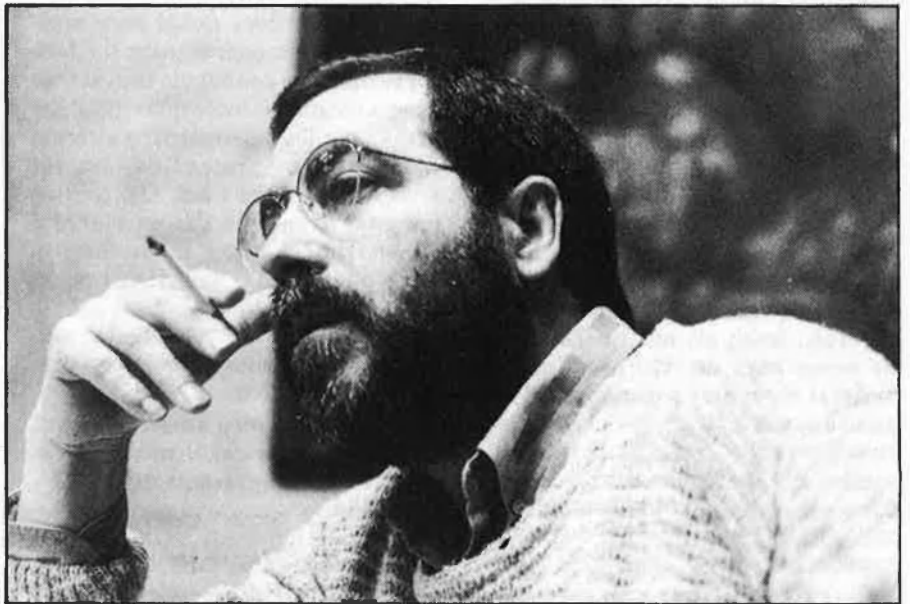

La moda és el silenci

El pintor Manuel Boix, Premi Nacional d'Arts Plàstiques 1980, és, potser, un dels màxims exponents de l'art contemporani valencià. Acaba d'arribar d'Israel, on ha estat becat per aquell govern i ens n'ha contat algunes coses.

Miquel Alberola

De l'obra de Manuel Boix, tothom n'ha vist una reproducció en alguna ocasió: un cartell, una il·lustració en un llibre o la portada d'un disc. Fins al punt que molts dels seus treballs ja formen part de la memòria col·lectiva recent. Junt amb Artur Heras i Rafael Armengol, va iniciar el *nou realisme* al País Valencià. Ha passat pel *pop*, pel *trompe l'oeil* i el *trama i ordit*, però ell diu que sempre ha estat realista. Des de la *Trilogia monoteïsta*, amb els altres dos, a l'obra posterior en solitaria, només ha tingut una sola obsessió: fer-ho bé,

Molts dels seus treballs ja formen part de la nostra memòria col·lectiva.

amb rigor. Només caldrà contemplar els seus treballs per comprovar que ho ha aconseguit. Acaba d'arribar d'Israel, on ha participat en uns encontres-taller amb d'altres pintors d'origen diversos, i a casa seua, tot de cares de sants, cucs de seda i marededéus, hem parlat de tot això.

—*Has vingut aquests dies d'Israel, ¿què hi pintaves?*

—Vaig ser invitat pel govern d'aquell país per fer-hi una estada de quinze dies. Allà ens trobàrem uns vint-i-quatre pintors de diversa procedència, i la nostra faena era conèixer el país i fer, en un parell de dies, una obra per a una exposició col·lectiva que realitzàrem a la cloenda dels actes. Vam fer-hi coses molt xocants, com ara plantar un arbre en el Bosc de la Pau, per la qual cosa rebérem un document que acreditava haver-lo plantat.

Israel és un país com el nostre: la mateixa temperatura, la mateixa flora i fauna, però nou de trinka... tot regat per aspersors amb aigua duta per bombeig. La terra que no és útil per a l'agricultura és destinada a la repoblació

forestal, i si no, és el desert més increïble que pugues imaginar-te. Està tot molt ben estructurat; intenten traure suc de les pedres, fins del Mar Mort estan traient matèries per a les indústries.

És molt impressionant veure que viuen així i amb una gran il·lusió. Ells creuen en el país, i això per a mi és molt sorprenent, perquè em trobava com a casa, tot i que ràpidament m'adonava que la seua realitat és molt treballada, mentre que la nostra se'ns dona per afegitó.

—*I ells, ara que tenen un poder polític, ¿s'estan inventant la cultura?*

—Els estan fent-se la seua cultura. A nosaltres, si ens van dur allà, no era per ensenyar-nos el millor que tenen, sinó per mostrar-nos els seus pintors amb la il·lusió de ser exportats. És a dir, allò que espera l'estat d'Israel de mi, per exemple, és que jo siga capaç d'organitzar alguna cosa que pugua promoure els seus artistes.

Així com nosaltres tenim, per posar-te un cas, Vilafamés, on han volgut fer un poble de pintors, allí el poble de pintors és real. N'hi ha un centenar que viu en una caseta d'un parell d'habitacions, discretes de grandària, on han de treballar i acomplir les seues obligacions. Això arriba a impactar-te.

—*Des d'allà, la cultura catalana, ¿com es veu?*

—Els tenen molt en compte això del testimoniatge. Concretament,

érem tres catalans —dos de Barcelona i jo del País Valencià—, i, a l'hora de les presentacions en els actes socials, sempre que havíem de parlar, anunciaven al públic que anaven a sentir parlar en català. Clar, no sabien què dèiem, però és una demostració que en coneixen l'existència.

—*Has anomenat abans Vilafrades, ¿com veus la creació de l'Institut Valencià d'Art Modern?*

—És una possibilitat de gastar-se els duros molt forta. Amb l'IVAM pot passar allò de Borriana-París-Londres, és a dir, que veiem passar l'aigua pel costat i no ens en beneficiem. Contra això que et dic hi ha un argument que diu que, si l'ambient es fa ací, això revertirà positivament a favor nostre. Pense que s'estan gastant molts duros per fer un museu d'aspiracions internacionals i que ja veurem si té una repercussió local o no. Amb això, no vull dir que siga partidari de fer un subproducte local, però crec que els que estem treballant ací des de fa molts anys ens en beneficiarem molt poc.

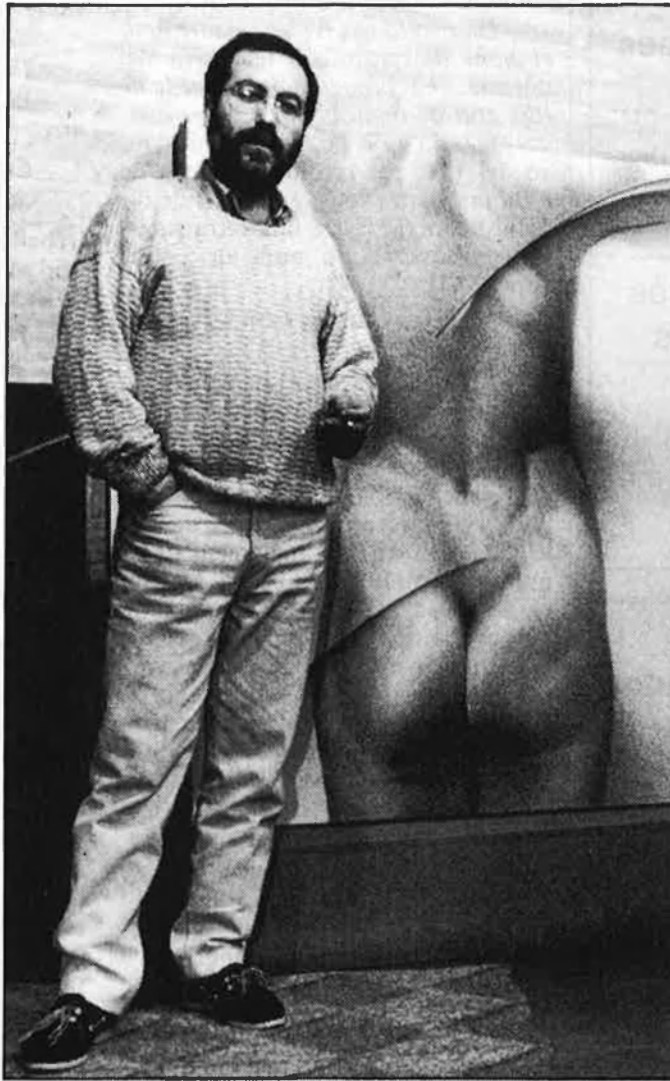
—*¿Quina alternativa veus més factible?*

—Doncs, alimentar tota iniciativa... l'alternativa està en el *modus vivendi*, en el mínim per a subsistir. Clar, no es tracta de demanar almoïna, sinó de tenir les plataformes adequades. És un poc el que et deia abans, que hem anat a Israel per exportar els seus pintors, no perquè ens ensenyassen «tierra santa», cosa que ens interessava relativament poc. Aquest esforç que els israelians fan per traure la gent d'allà és el que es podria fer ací. Per exemple, ara no podria citar-te cap exposició important de cap pintor de cap classe, de cap època, que s'haja fet en el temps que estem gaudint d'autonomia, i això, entre cometes.

Aleshores, és clar, si a mi, pensen fer-me ara un gran museu on intenten vendre'ns Juli González com a pintor definitiu... —i jo pense que està bé—. Si volen gastar-se els duros, millor en Juli González que en qualsevol altre, però l'ambient s'ha de crear com siga, ja que no es tracta de fer patrimoni,

sinó una cultura d'una certa altura. Ara, si diuen que ja està bé de pintors de comarca o de «provincias», ells hauran de començar per fer un plantejament d'autoritat nacional. Jo no puc anar fora si no hi ha duros, perquè els que em guanye els necessite per a subsistir: és el peix que es mossega la cua.

—*Tinc entès que ací, a ta casa, heu format una escola de pintors... ¿com funciona això?*

«No es tracta de fer patrimoni, sinó una cultura de certa altura».

—Funciona de manera espontània, sense cap delineació del que esperem fer: un pintor, quan comença, necessita posar-se al costat d'un altre i anar fent. El que ha passat ací és que les circumstàncies han fet que coincidíssem en una sèrie d'aficions i ens hem fet amics, però ací no hi ha hagut mai una escola, com s'ha pretès, en el sentit acadèmic.

—*¿I que us uneix? ¿Alguna afinitat estètica, d'estil?*

—En això de la moda —que s'estila ara— hi ha una sèrie de tics en la ma-

nera de vestir, en la manera de parlar..., i això també és sensible a la cultura. Aleshores, un pot equivocar-se i pensar que la moda és el tot d'allò que es pot fer. Mira, quan tu arribes a un lloc, a una conversa, on és indiscutible, és perquè ja s'ha creat l'ambient suficient perquè això siga acceptat per tots: això és la moda. És allò que no es discuteix, una mena de clixé superficial...

—*¿Que s'inventa qui?*

—Que s'inventa el *tinglado*. Ara mateix qui mana són les galeries de pintura. Contracten un pintor, que porten per tots els llocs —per una fira, per casa de la senyoreta que vol comprar un quadre...— i creen ambient.

Clar, ningú no es qüestiona si aquest pintor fa realment una aportació..., ell és qui crea la moda. Si jo et digués que la moda de Madrid és un grup, tu et preguntaries que jo què pretenc. Doncs bé, jo no pretenc res: s'ha demostrat que els qui van crear la moda a Madrid fa dos anys s'han cansat. Si abans eren passotes, ara seran inquietes; si abans eren peluts, ara seran pelats... aquesta és la historieta.

—*¿Les galeries es moren? ¿Són un sistema caduc?*

—Si tenen unes despeses que no poden suportar, doncs pleguen. Pleguen perquè les galeries, sovint, han estat muntades sense cap rigor. Aleshores, a la senyoreta de tal que necessitava una distracció o volia divorciar-se, doncs li muntaven una galeria. Lògicament, no treia ni per a

pipes. Les galeries, igual que es muntaven, es desmunten. Això és el que es pretén fer també amb els pintors.

—*Tu començares en el pop, ¿on ets ara?*

—Ara tinc el mateix problema que aleshores davant els quadres, és a dir, resoldre d'una manera intel·ligent qualsevol qüestió actual. Si m'haguesses preguntat aleshores, com ara, t'hauria contestat que sóc realista. Ara, això, ¿com ho explique? És molt difícil, jo podria ensenyar-te quaranta quadres i en seria la millor definició.

Bar-Restaurant

Villanueva

Gran varietat en tapes
i entrepans

Menjars casolans

Especialitat en arròs
amb fesols i naps

Hospital, 16
46001-València

Centre
Carles Salvador

CURSOS PER **CORRESPONDÈNCIA**

1. Llengua i Literatura:

- Curs d'Iniciació.
- Curs d'Iniciació (per a castellanoparlants).
- Curs Bàsic.
- Curs Progressiu de Llengua.
- Curs de Professorat.

2. País Valencià:

- Economia del País Valencià.
- Geografia i Història del País Valencià.

Matrícula oberta tot l'any,
tret del mes d'agost. Per a més
informació, adreceu-vos al
Centre Carles Salvador
Moratín, 15, 8a. 46002-València

—*Ets realista, aleshores. I ¿deman-
nes l'impossible?*

—És que no hi ha res que siga pos-
sible definitivament.

—*D'allò de Boix-Heras-Armengol,
¿què en queda?*

—Una bona amistat. Cremàrem
ànsia d'exposar col·lectivament.

—*¿I per què us vau divorciar?*

—Perquè era un *ménage à trois*.
No, perquè un es cansa, l'altre també,
i un entén que una exposició ha de ser
d'una manera i no d'una altra.

—*Una volta vas fer un quadre amb
el nom Retransmissió televisiva del
miracle, ¿has pensat mai a fer-ne la de
l'Estatut de Benicàssim?*

—Estaria molt bé, perquè mira, ai-
xò del 151, per resoldre; la cosa de
l'idioma, ja ho veus; ¿què t'he de dir
de la bandera? Seria una retransmis-
sió preciosa. Amb molt de color,
vaja.

—*¿Què va passar amb el cartell
d'Alberti?*

—Jo ho he vist tot des de fora. Vaig
arribar a Madrid des d'Israel i era no-
tícia de primera pàgina als diaris. Jo
sabia que el cartell no s'havia acabat
de fer pel problema de la bandera i
qui va assessorar Alberti des de Va-
lència ho va fer molt malament fins a
última hora. Recorde que a Madrid
vaig anar a la fira d'Arco i en un
d'aquells estands hi havia el senyor
Alberti fent un dibuix. Jo m'hi vaig
acostar i li vaig fer saber que venia de
València, i ell sense alçar el cap em va
dir: «Ah, allí es donde yo debía estar
ahora». Li vaig insistir si no pensava
anar-hi. «¿Cómo? —va dir ell— con
lo que me han hecho: ¡me han insulta-
do!» No vaig arribar a dir-li que jo
era el de l'altre cartell. Jo, en definiti-
va, he fet el cartell i ningú no m'ha dit
absolutament res. ¿És perquè he fet
una cabeza de senora? No he fet això,
he fet el símbol de la República per es-
sència.

—*Fa uns dies t'acusaven de ser un
pintor de la cort...*

—Les acusacions sempre estan bé,
perquè li donen, a un, la possibilitat
de replicar. Pel que fa a aquella co-
lumna, si es llegeix bé, el resultat és
contrari —m'imagina— a allò que el
pollastret bonic del periodista prete-
nia. Amb això pense que és suficient
perquè quan un escriu una cosa ha de
saber-se el que es diu; si no, pot eixir-
li malament.

—*¿Vols dir que la ignorància no
ofén?*

—No té capacitat d'ofendre, per-
què li falta altura.

—*¿L'estètica postmoderna no
t'afecta? A la teua obra, vull dir.*

—No, jo crec que no. És un proble-
ma de la joventut. La postmodernitat
té massa de coentor, és anàrquica, i
no és aquesta la imatge que vull donar
de mi en el camp de la pintura ni en
cap altre. Això de la postmodernitat,
pense que no va més enllà de fer-se
unes copes, i després, fer un *tinglado*
entre set o vuit amiguets. Ja veuràs
què dura... pràcticament ja no fun-
ciona.

—*¿No has pensat mai a fer còmics?*

—Bé, jo n'he fet per a *La Codor-
niz*.

—*Conta'm, conta'm això.*

—Va ser per l'any 68 o 69, quan
treballava per a una editorial a Ma-
drid. Vaig fer uns originals que, ara
no recorde a través de qui, vaig mos-
trar a Alvaro de la Iglesia i li van
agradar. Jo firmava amb el pseudò-
nim de Nel·lo i vaig estar treballant
durant dos anys en això.

—*¿Què han significat la revolta de
les Germanies i l'obra del Tirant lo
Blanch per a tu?*

—Les Germanies van ser una sor-
presa quan vaig llegir *La ciutat de Va-
lència* de Manuel Sanchis Guarner, on
hi havia un fragment de la mort de Vi-
cent Peris. Aleshores hi havia per ací
per casa Josep Lozano i ens vam posar
a treballar en un conte que tractàs
de la mort de Vicent Peris. Vàrem fer
una visita a Joan Fuster, el qual ens
va remetre a Garcia Càrcer, férem to-
ta la peregrinació i ens trobàrem amb
un món que desconeixiem i que podia
tenir un cert sentit en aquell moment
en aquest país. Jo vaig fer deu dibui-
xos i un quadre gran de cinc metres
per il·lustrar el llibre de Lozano, però
amb el treball anava molt saturat i les
imatges han funcionat separades del
llibre que va titular *Crim de Germa-
nia*.

Quant al Tirant, clar, jo el vaig lle-
gir amb retard, com tots. En llegir-lo,
vaig descobrir que era una cosa ex-
traordinària, una literatura molt mo-
derna. Va ser a partir d'una idea de
Josep Palàcios que vaig realitzar una
carpeta de gravats de l'obra de Mar-
torell, i després els altres cinquanta
gravats de l'exposició itinerant.

—*¿La teua vida ha canviat amb el
Premi Nacional d'Arts Plàstiques?*

—¡Gens! És una cosa que no m'ha
fet créixer ni dos dits. □